

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marosorda, Tordaazanyos és Udvarhely-
vármegyeik partoktól független, székely érdekű ujsága

Előfizetési ára: egész évre 10 K, félévre 5 K
negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdeté-
sek díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyud-
varhelyt, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta-
takarékpénztári csekk- és kliringszámla 10489. sz.

Segíts székely magadon!

— Kolumbus tojása a székely vasúthoz. —

A „Hiteles Merkur” nagyérdekű közlése.

A székelyföldi vezető körök figyelmébe.

„A többtermelés jegyében” cím alatt két cikkely jelent meg a „Hiteles Merkur” című pénzügyi és általános érdekű folyóirat június 17. és július 3-iki számaiban, amelyeket a „Székelyország”-nak, mint a székelység igaz érdekeiért harcoló organumnak egyik önzetlenül lelkes barátja szívesességből kaptunk kézhez.

Első pillanatra kivonatossan akartuk ismertetni a hosszabb lélekzetű tanulmányt, de az egész közlemény annyira tanulságos, a székely vasut megteremtésére oly egyszerű és könnyűszerrel megvalósítható módozatot ajánl s általában a vasut közgazdasági lényegét, fontosságát oly megkapó közvetlenséggel tárja elénk, hogy abból bármit is kihagyni vagy hozzá tenni, bűnnek tartanók.

Szóról-szóra közöljük tehát a széles látókörű írótól származó, egyszerű és világos képet adó cikkelyeket:

I.

Most mutatta meg csak igazán a mi tejjel-mézzel folyó Kanaánunk, aranykalászt rengető alföldi rónaságunk, hogy mire képes és minő világtörténelmi szerepre van hivatva.

Nemcsak acélos férfiszíveket, acélos férfikart termett ez az áldott föld a világháború minden harcterére, Antwerpentől Valonáig, Rigától a Dardanellákig, de tápláló édes anyja lett a nehéz harcot álló központi hatalmak minden népességének is. Hisz az orosz síkság termésétől már két éve elzárt Németország, amely se Kanadából, se Argentínából nem pótolhatta ezt a veszteségét, csakis mitőlünk kapta mindennapi kenyerét, amelyet bizony, ha néha-néha keserves nélkülözések árán ugyan, de zokszó nélkül és testvéri szeretettel osztottunk meg még Görögországgal is; nem is szólva a vitéz katonáink hódította területekről.

Meg is látta, föl is ismerte a németek szervező ereje, hogy ez az ő elpusztíthatatlan hűséges és megbízható éléstárunk. Rá is vetette magát a német tőke erre a kincseskamrára. Naponta halljuk, hogy hol ezt a bir-

tokot vették meg, hol amaszt az uradalmat — ha kötött birtok — bérelték ki hosszú időre. Kínálkozik erősen a német tőke, hogy szívesen áll rendelkezésre mindenféle talajja-

A hős 82-esek.

A cs. és kir. Hadügyminiszterium 1916 május 6-án kiadott 418-ik számú veszteség lajstromába foglalt székelyudvarhelyi cs. és kir. 82-es ezredbeli tisztek és legénység névsora (LXXXI. közl.)

Laziú András 18 sz. Szatmárv. Szamosdara 1875 ms. — Lőrinczi János népf. 2 sz. Udvm. Székely-andrásfalvalva ms.

Papik Mihály népf. 1 sz. Szabolcs-vm. Nyírbalkány. 1893 ms.

Riskó Mihály népf. 16 sz. Máramarosvm. Kricsfalva 1887 megs. — Rubin Fülöp őrzetető 10 sz. Csvm. Gyergyótölgyes 1884, meghalt 1916 január 28.

Tamás Dénes népf. 6 sz. Csikká-szonimpér 1895 ms. — Tankó Károly c. őrzetető 18 sz. Csikgyimes-felsőlak 1892 ms. — Trucza Sándor 18 sz. Csikvm. 1894 ms.

Varga Elek (Eleké) népf. 4 sz. Békésv. Endrőd 1895 ms. — Vaspál Áron őrzetető 12 sz. Udvm. Csehét-falva 1891 ms.

Zich József 7 sz. Csehország Po-debrad 1888, meghalt 1916 február 5-én.

Az 1916 május 16-án kiadott 421 sz. veszteség lajstrom szerint:

Kovács Kálmán tart. zászlós Csik-szereda 1893 ms. — Lőrinczy Sándor hadapród Udvm. Oklánd 1889 ms. — Materna Ferenc tart. hadapródjelölt megsebesült. — Dr Nagy Sándor hadapród Kecskemét 1885 megs. — Pordes Albert tart. hadapród Alsóausztia Bécs 1892 ms. — Taschovsky Szaniszló tart. had-

vitásra. Kezébe vette erdélyi földgáz-kincsünket, hogy nitrogén-műtrágyát termeljen vele. Jól látva, hogy miközül ötesztendeje, semmire se bírtunk vele magunktól menni. Lekül-

apródjelölt, meghalt 1915 okt. 19-én. — Vas János népfelkelő hadapród Csiktaplocza 1889 ms.

Albert Antal népf. 2 sz. Csikdán-falva 1897 ms.

Balázs Ferenc pótt. 20 sz. Udvm. Oklánd 1890, meghalt 1916 február 18. — Balog Imre 16 sz. Szatmárv. Tiszabecs 1894 ms. — Baricz István népf. 8 sz. Csikvm. Tölgyes 1877 ms. — Baricz András népf. 5 sz. Csvm. Gyergyóújfalu 1886 ms. — Bartis András népf. 2 sz. Csvm. Gyergyóalfalu 1895 ms. — Benedek István pótt. III. gépfegyveroszt. Felcsik 1883 megs. — Bilibók József népf. 6 sz. Csikszépvíz 1894 ms. — Bors Gábor népf. ezredtörzs Csik-szentgyörgy 1894 ms.

Csepák Ferenc népf. 8 sz. Beregv. Maszárfalva 1875, meghalt 1916 február 19. — Csiki Ferenc I. gépfegyveroszt. Csikvm. Salamás 1892, meghalt 1916 január 8. — Czifra János népf. 4 sz. Csvm. Bélbor 1876 megs.

Fischer Ferenc népf. 7 sz. Csehország Kuttentberg, Kohljanovic 1895 ms.

Gál Sándor népf. 17 sz. Csikvm. Bélbor 1892 ms. — Grescu János 17 sz. Szabolcsvm. Nyírábrány 1888 megs. — Gurzó Simon népf. 12 sz. Szilágyvm. Szilágynádasd 1879, meghalt 1915 dec. 26.

Horvát Majdák József népf. 5 sz. Nagykanizsa 1888, meghalt 1915 dec. 14.

Jancsika Mihály 13 sz. Udvm. Homoródszentmárton 1882 hadifogoly. — Jánosi Mihály népf. 16 sz. Udvm. Siklód 1895 ms. (Folytatjuk.)

dik hozzánk leghíresebb szakembereiket, akik buzdítanak, tanítanak bennünket arra, mit és hogyan nálunk, hogy a mi verőfényes rónánk, zsíros talajunk is legalább is annyi erőt termeljen, mint az ő. dős hazájuk és sovány földjük. Mert bizony odáig még sokat, igen sokat lehet tennünk és elérnünk.

Mert hát buzából félfannyival, korrépából szintén, burgonyából háromnegyed résszel, szénából, árpából kétötöd, rozsából egyötöd résszel terem többet ugyanakkora német föld, mint a miénk.

S ha ők megtudták azt csinálni, megtudjuk azt tenni mi is. Sőt nem ennyit, de sokszorta többet. Hisz 30 éve, 1886-ban még csak 1¹/₂ milliárd értékű volt az egész mezőgazdasági termelésünk, s most csak hadikölcsönbe négyannyit tudunk összeadni, fényes bizonyosságul annak, hogy van miből.

De van ám, hisz az a 30 év előtti 1¹/₂ milliárdnyi érték 24 év alatt, 1910-ben, tehát jóval a háború előtt már 15 milliárdra szökkent föl. Megtízszereződött. Hát hogy ne tudnánk akkor holmi apró-cseprő egyötöd, kétötöd, meg háromnegyed részes elmaradásokat behozni. Játszva megcsinálhatjuk. Nem is kell érte idegenbe mennünk; kitelik az magunktól is.

Nem beszélek a bolgár kertészekről, akik 1200 K-t is fizetnek egy holdért évi bért, de azt mindenki tudja, hogy Makón a hagymaföld év béré 200 K. Tehát jó tizszerese a rendes bérnek. De termelnek is 70—80 métermázsza hagymát s vagy 25—30 métermázsza zöldséget. Szinte halani véljük az ellenvetést, hogy ez mind szép, mind jó; de kinek az ördögnek termeljek én zöldséget. Hát ez az. Vevőt, piacot kell teremteni a terméknek s akkor lesz is, aki foglalkozik vele. Csak lássák, hogy kifizetődik. Akkor majd áttérnek a kerti gazdálkodásra. S bizony nem is olyan nehéz dolog megteremteni ezt a piacot, megszerezni a vevőket.

Olvasóink közül bizonyára fog akadni, aki megfigyelte már, hogy miként özönlenek pl. a somogyi asz-

szonyok Kaposvárra a piacra az ő kerti és majorsági eladni valóikkal. Vagy hogy a Balaton zalai oldalán levő fürdőhelyekre, hogy járnak mindkét irányból a reggeli piaci vonatokkal; hogy milyen hamar meg kellett kettőztetni az Esztergom vidékéről Budapestre alig pár éve megindult hajnali vonatot. Vagy a ceglédi, nagykőrösi saláta- és uborkatermesnek nem az volt-e a megteremtője, hogy a szinte 5 perces időközökben onnan Budapestre menő piaci vonatokkal biztos vevőt találtak a székesfeővárosban?! Ma már persze ezen is túl vannak; mert világpiaca van e cikkeknek, nincsenek ráutalva egyedül Budapestre. De hát ez is rendes sora a dolognak. Először termelnek maguknak, azután a közvetlen szomszédságnak, később az egész világnak.

S ahol meg van a kedvező vonatösszeköttetés, ott csakhamar megindul az értékes gyümölcstermelés. Ki hitte volna valaha, hogy azok az ökölnyi homokbuckák, amik semmi egyéb se voltak használhatók, mint tüzéségi lőtérnek, — olyan értékelének voltak — annyi ezer és ezer hold szőlőt és gyümölcsöst neveljenek, mint amennyi azóta ott van, hogy megsaporodott a vonatjárásuk. Vagy micsoda, szinte a betyárvilágra emlékeztető sívár buckavidék volt Lajosmizse és Kecskemét közötti mindössze 18 km.-en, amíg ezt a két vasuti állomást összekötő vonal meg nem épült. Mert hát valamire való kosárszőlőnek 1 K a kg-ja már augusztus közepétől, hordó se kell neki, se pince, jégveréstől se kell féltetni, kupecokra se kell vele várni, se pedig a pénz bejövésére a bor eladásáig. De hát vasut nélkül kosárszőlőről se lehet szó.

S micsoda ilyen kincses bánya lehetne Kecskemét városának híres-neves bugaci pusztája, ha vasutal volna behálózva, míg most boszorkánytövis táncolja rajta ördögi táncát.

S ahol meg van a gyümölcstermelés, ott nem sokáig kell várni arra, hogy rájöjjenek az asszonyok: nini, a piacra nem való gyümölcsből lek-várt lehet főzni; meg is lehet aszalni, cukorba is el lehet rakni s hej micsoda jó ára van az ilyen befőttes gyümölcsnek. Egész országok megélnék pusztán a szilvatermelésből, aminél kényelmesebb gazdálkodás alig is képzelhető.

Nagyon egyszerű tehát a kérdés megoldása. Piaci — reggel 7 óra tájban beérő — vonatot kell kiesz-közölni, ha még nincsen, a legközelebbi városig minden áron. Ez ugye nem kerül semmibe se, csak kitar-tásba, szakadatlan sürgetésbe, az eredményig való törhetetlen akarat-feszítésbe s amint az elősorolt bizo-nyára még ezeken kívül is felhoz-ható példa mutatja, az eredmény meg is lesz. S meglehet, nagyon ha-marosan, volt már reá eset, hogy egy hét alatt.

S mi megint csak azt hangsúlyoz-hatjuk, hogy ezta kívánságot min-

denki segíthet megvalósítani, aki érzi és átérti, hogy sok minden másképp lehetne, ha piaci vonatjuk volna. In-ditványozni kell a községházán, fo-lyamodni kell a kereskedelmi mi-niszterhez állásfoglalásra kell birni a megyei közigazgatási bizottságot s az eredmény nem maradt el. Hisz oly könnyű dolog egy-egy alkalmas tehervonathoz egy pár személykocsit kötni.

S arra a várható ellenvetésre, hogy igen nehéz; de mit csináljanak ott, ahol piaci vonatról szó sem lehet; mert hát még vasutjuk sincsen; az-zal felelünk, hát csináljanak vasutat maguknak; ma már ez sem boszor-kányság; mutatja a közel 200 vas-ut-társaság hazánkban. De hogy ez miként és hogyan megyen, s miként és hogyan kell hozzáfogni és dűlőre vinni, arról beszélünk legközelebb.

..Székely vasutat.. a székelyeknek!

Második évfordulóra.

A végtelen idők órája másod-szor, kondult mióta megszólaltak az ágyuk a Drina és a Száva mentén, mióta először repültek a srappellek fehér felhői ma-gyar földről a Kalimegdán ormai fölé. Azóta végig robogott a ha-lál lovagja Európában nyugat-tól keletig, a germánok bölcső-jétől az aegéitenger mosta óklas-zikus földekig, felhasogatta a vén Európa testét és a népek vérével tette termékenyvé örök időkre.

730 nappal és ugyanannyi éjszaka, — mennyi szenvedést, mennyi vért láttál; mennyi ál-dozat olvadt el a hazaszeretet, az áldozatkészség és a lobogó lelkesedés lángtengerében!

Hányszor láttad felkelő fényes nap a diadalkoszoruzta magyar lobogót a Kárpátok bércein, Ga-liczia kövér síkjain és az orosz várak fokán épügy, mint a bér-ces szerb rengetegeken!

Látod a mi élő fiaink ércfa-lát az Isonzó sziklás partjain és bársonykézzel borítod alko-nyatkor a leplet idegenben levő hantjaira az elesetteknek...

A svájci harangok egy egész napig imádkoznak. Testvéreik, a fáradt földi vándor utolsó utjá-nak siratói, az ember utjának jám-bor kísérei is tüzet és poklot fognak szórni a gyalázatos el-lenségre.

Eszedbe jut-e jó magyar tü-zér, hogy az érc, amelyből most a halált küldöd, kis falud tor-nyából szavával imára kulcsolta munkában fáradt kezedet?!

Jó magyar katona, legyen minden drága emléked talizmán, mely óv; szózat, amely lelkesít; csillagzat, amely győzelemre ve-vezet!

Érzed te, jó magyar katona, hogy a földet, amelyet ezer esz-tendőnek előtte az ösöd első lépésével megszentelt, a beto-lakodó horda lábanyoma meg nem szentségtelenítheti. Tudod te, hogy a Kárpátok bérce, melynek képe hazád címerének éke, szent — s hogy azt a ha-dak Istene építette a Te orszá-godnak erős bástyául...

Megmutattátok Ti, a honi ró-nától és bércektől távol nyugvó hadai az elesetteknek, hogy a magyarnak százszorta drágább a véren szerzett, vérrel védett hazája, mint másnak.

Tekintsetek le a fényes égből és áldjátok meg a magyar baká kezébe a szuronyt, a huszár öklében a kardot és ágyuinknak dörgő torkát, hogy győzelem után a béke fényes hajnala ontsa aranyos sugarát ezer éves hazánk vérző szent testére!

—cz.

Székelyföldi hőseink.

Calk-, Háromszék-, Marostorda-, Tordaaranyos- és Udvarhelyvár-megyéből származó és a világ-háboruban megsebesült, meghalt vagy hadifogságba jutott hősk-nek a hadügyminiszterium vesz-teség lajstromai alapján össze-állított hiteles kimutatása.

LXXXIII.

Padurán János 21 hgye. Tavm. Koppánd 1877 hadifogoly (Orosz-szág). — Pakulár Demeter 2 gye. 3 sz. Hszvm. Magyarbodza 1889, meg-halt 1915 jun. 4. — Pap András 21 hgye. 8 sz. Tavm. Oláhpéterlaka 1888 hadifogoly (Astrachan, Oroszország). — Pap Floris pótt. 21 hgye. 9 sz. Tavm. Marosludas 1889 hadifogoly (Oroszország). — Papp György 2 gye. 15 sz. Hsz. Bölön 1887 ms. Pask Pál 21 hgye. 12 sz. Tavm. Mészki 1891 hadifogoly (Oroszország). — Pataki István örvezető, c. tizedes 21 hgye. 11 sz. Tavm. Aranyosgyéres 1884 hadifogoly (Astrachan). — Popa Gábor 21 gye. Tavm. Alsófüle 1877 hadifogoly (Oroszország). — Popa Gábor 21 hgye. Tavm. Indal 1879 hadifogoly (Oroszország). — Popaj

Simon 21 hgye. Tavm. Alsófal 1885 hadifogoly (Oroszország).

Rácz Gyula pótt. 21 hgye. Tavm. Alsódetrethem 1883 hadifogoly (Orosz-szág). — Rácz József 21 hgye. Tavm. Tur 1882 hadifogoly (Astra-chan, Oroszország). — Rácz Sándor 21 hgye. Tavm. 1884 hadifogoly (Troizk, Oroszország). — Rosiu Ti-vadar 21 hgye. Tavm. Sütmeg 1876 hadifogoly (Oroszország). — Roska György szakaszvezető 2 gye. 11 sz. Hszvm. Dobolló, meghalt 1915 június 8. — Rusz Vazul 21 hgye. 5 sz. Tavm. Bikalat 1889 hadifogoly (Troizk Oroszország).

Smidt József 2 gye. 15 sz. Hsz-v. Kurtapatak 1888 ms. — Schul-ler János 301 hgye. Mtm. Szászré-gen 1894 megs. (A 8 hgye-től.) — Serbán György 21 hgye. 9 sz. Tavm. Mezőörke 1891 hadifogoly (Bijsh, Oroszország). — Simon Pál pótt. 21 hgye. Tavm. Felsődetrethem 1885 ha-difogoly (Troizk, Oroszország). — Skorcza Elek 2 gye. 1 sz. Hszvm. Magyarbodza 1888 ms. — Soczi Já-nos 2 gye. 12 sz. Hszvm. Bikfalva 1887 ms.

Szántó János 2 gye. 15 sz. Hszvm. Réty 1894, meghalt 1915 június 1—15. — Szász Péter 62 gye. 3 sz. Marostvm. Mezőbánd 1894 ms. — Székely Ferdinánd egyévi önk. c. tizedes 2 gye. 16 sz. Hszvm. Nagy-bacson 1888 ms. — Széki György pótt. 21 hgye. Torda hadifogoly (Ast-rachan, Oroszország). — Szelezsán Gábor tizedes 21 hgye. Torda hadi-fogoly (Troizk, Oroszország). Szele-zsán János 21 hgye. Tavm. Mikes 1881 hadifogoly (Oroszország). — Szima Gábor 21 hgye. Tavm. Alsó-füle 1875 hadifogoly (Oroszország). — Szolga Sámuel örvezető 21 hgye. 10 sz. Torda 1887 hadifogoly (Astra-chan, Oroszország). — Sztán Péler 21 hgye. Tavm. Fekete völgy 1877 hadifogoly (Oroszország).

(Folytatjuk.)

Régi székely adomák.

Irta: lengyelfaloi Bárány Ottó.

10. Török Gáspár pofonja.

Az ötvenes években a közigazga-tást mindenütt osztrák hivatalnokok vezették a Székelyföldön is.

Udvarhelyvármegye havasalyi kerü-letének egy Föder nevezetű, igen szí-goru eljárásu kerületi biztosa volt.

Mindössze egy irnokot és egy nagy erejű Boncz nevű hivatalszolgát tar-tott maga mellett. Különben egyedül látta el a hatáskörébe tartozó ügye-ket. Megtartotta a tárgyalást, kihir-dette az ítéletet, elintézte a felebbe-zést és a végrehajtást is azonnal fo-ganatosította.

Az előszobában volt a pad 5—6 köteg mogyorófa pálcával s a hiva-talszolga a megítélt 25—30 botot egy-kettőre rá verte az elítélte és azzal az eljárás végérvényesen befe-vezést nyert.

Török Gáspár kadicfalvi tekintélyes földbirtokos (kinek Székelyudvarhelyt élő leánya Török Irma, bolyai Bolyay Gáspárné, a világhírű számtani tudós Bolyayak utódának felesége) atléta termetű, igen híres erejű ember volt.

Karácsoni vásárkor bejött Székelyudvarhelyre. Esős, sáros idő volt. A régi fatornácos székház (helyét ma diszes vármegyei palota foglalja el) előtt találkozott egy haragosával. Összeszólalkoztak és Török Gáspár úgy pofonlegyintette, hogy az atyafi utána még „kukra” szokott s a pocsoltyába elterült.

Föder ezt a székház ablakából meglátta s két zsandárt leküldött, hogy a rendzavaró Törököt hozzá kísérik fel.

A zsandárok sietve körülvették és a két kezét láncsal összekötötték. Mikor ez megtörtént, így szólt Török:

— Megkötötted-e no? S ezzel egyidejűleg egyet csavarintott és a láncdarabokban hullott szét a földre.

Ekkor a másik zsandór vette elő a láncot s azzal is ugyanez történt.

Föder az ablakból nézte és iszonyu dühbe jött s már a zsandároknak segítséget akart küldeni, mikor odaérkezett Ugron Lázár (a nem régen elhalt Ugron Gábornak az édes atyja), aki felkérte Török Gáspárt, hogy menjenek fel együtt Föderhez.

Mikor aztán a nagytekintélyű Ugron Lázár Törököt bemutatta, Föder „megjuhászodott” (lecsendesült) és Török Gáspárt azonnal szabadon eresztette azzal a meghagyással, hogy máskor aztán gyengébb pofonokat osztogasson...

11. Báró Eötvös és Török dulló dikciója.

Bárá Eötvös József, az első alkotmányos magyar kormány vallás- és közoktatásügyi minisztere országos körutattatott székelyudvarhelyre is. Török Gáspár ekkor már a havasalyi járás dullója (szolgabirája) lévén, a nagynevű minisztert neki kellett fogadnia.

Bikafalván, Máthé Pál lakása előtt volt a fogadás helye kijelölve. Ott gyűlt össze a vidék birtokossága, hogy a minisztert Székelyudvarhelyre kísérik.

Bikafalváról az ut akkor nem Felsőboldogfalva felé, hanem egyenesen a székhídján keresztül vezetett a városba.

Török Gáspár egy nagy írott dikcióval felfegyverkezve jelent meg, amely véstjósloán lógott ki a zsebéből.

A vidáman társalgó földbirtokosok titkon összeegyeztettek, hogy a dullót leitatják és a dikciót így fogják rövidde tenni. Addig évődtek, vicceltek és koccintgattak, amíg Török Gáspár tényleg berugott.

Mi ez alatt a lovasbandériummal Décsfalvánál vártuk a minisztert és ott a kíséretéhez csatlakoztunk. Szürkület táján érkeztek meg Bikafalvára.

Török Gáspár kiállott, hogy a szépen megfogalmazott hosszú beszédet a miniszter üdvözlésére elmondja. Még lámpást is hoztak, hogy jobban lássa beszédét olvasni. Azonban hiába kotorászott a zsebeiben, se-hogy sem találta beszédének kéziratát, mert földbirtokos barátai azt időközben ellopták tőle.

Nem volt mit tenni, a hatalmas éljénzés csillapultával — beszélne kellett. Így szólt tehát zavarában:

— Excellenciás Uram! Én vagyok a járás. Itt kezdődik a szolgabíró. Az Uristen sokáig éltesse!...

Eötvös jókedvűen azt mondotta, hogy mióta az országban utazik, fogadtatáson még ilyen könnyen nem esett keresztül.

HIREK.

— **A király** a világháboru második éve alkalmából Gróf Tisza István magyar miniszterelnökhöz intézett királyi kéziratában a magyar nemzetnek áldozatkész, odaadó kitartásáért köszönetet mondott és ama bizalmának adott kifejezést, hogy a Gondviselés kegyelme és igazságossága a magyar és osztrák birodalmak jogos ügyét győzelemhez segíti.

— **Hindenburg megbízatása.** Hivatalosan jelentik: A német császár ő felségének a keleti arcvonalon időzése alkalmával ő császári és apostoli királyi felségével egyetértően az ottani parancsnoklási viszonyoknak olyan új szabályozása történt meg, a mely számol az általános orosz offenzíva által teremtett helyzettel. A szövetségesek több hadcsoportja Hindenburg tábornagy parancsnoksága alatt mindkét legfelsőbb hadvezetőség megegyezése szerint egységes alkalmaztatás céljából összefoglaltatott.

— **Székely operaművész.** Pallos Imre, a székelyudvarhelyi ref. koll. volt növendéke, a m. kir. országos Zeneakadémián az operai tanfolyamon állami művészi oklevelet nyert. Az udvarhelyvármegyei székely fiut, ki rendkívül nagyterjedelmű hanganyaggal rendelkezik, jól megérdemelt sikere alkalmából, székely testvéri szeretettel üdvözljük! Őszintén ohajtjuk, hogy a székely névnek továbbra is becsületet szerezzen.

— **Kedves vendégünk** volt a hét elején Székelyudvarhelyt. Zsákodi Császár János fővárosi székely szobrász töltött néhány órát nyári pihenőjéből az anyavárosban. Meglátogatta az állami kő- és agyagipari szakiskolát: szobrászművésztének bölcsőjét s hálásan emlékezett vissza volt tanáira, ugyszintén néh. Hargita Nándor igazgató művésztehetségére. Zsákodi Császár János jelenleg Segesváron üdül.

— **Tanári kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Dr Boga Alajos okl. tanárjelöltet, csikszeredai róm. kath. h. tanárt — a fennálló

szerződésből kifolyólag — a kézdí-vásárhelyi róm. kath. főgimnáziumhoz rendes tanárnak nevezte ki.

— **Egyházi értekezlet.** Az udvarhelyi ref. egyházmegye egyházi értekezlete augusztus 24-én Székelykeresztúron tartja az évi közgyűlést, melyre Székelyudvarhelyről is többen fognak leutazni. Az értekezlet elnöke: Biró Áron felsőboldogfalvi ref. lelkész.

— **Az E. M. K. E.** összes vagyona — az 1916 május 12-én tett főpénztárosi jelentés szerint — meghaladja a 4 millió koronát. Az 1916 június 16-iki közp. igazg. vál. ülésen tett jelentés pedig ezzel szemben 3 millió 982 ezer 840 K 78 f-t tüntet fel. Vajjon melyik az igaz? Vákár P. Arthur szerkesztőnek keleti tanulmányutjáraazzal a feltétellel, hogy Bulgária-, Törökország- és Kis-Ázsiában az Emke-kollegiumnak propagandát csináljon, 500 K segélyt folyósítottak.

— **Egy megbízható és szorgalmas rendőrnegyzedszázados jutalma.** Márton János 1892 november 1-től kezdve rendőr Székelyudvarhelyt. Egyszerű rendőr, de székely, aki nem amolyan „Mihászna Andris”, akit „vasvillával” kell a kötelességéhez dobni s akkor is leginkább alszik... Nem. Márton János derék, komoly, hivatásának élő, szorgalmas és igen hasznos tagja is a város rendőrségének. Hasznos, mert körülbelül 16 év óta nem csak rendőre, hanem irnoka ma is a nagy forgalmu kapitányi hivatalnak. Az igen fontos iktatói és levéltárnoki állást tölti be olyan pontossággal, hogy a felsőbb hatósági vizsgálatoknál mindig dicséretben részesült. Szóval a reábizott feladatokat oly híven és pontosan teljesítette, hogy 24 év alatt nemhogy büntetést, de még dorgálást sem kapott. Havi 32 koronás fizetéssel kezdte meg a rendőrséget s ma, mint I. oszt. rendőrnek — az államsegéllyel együtt is — évi 1000 koronája van. Nem nagy összeg a mostani drágasági viszonyok között. De azért Márton János feladatait most is becsületesen megoldja aminek jeléül „eddigi megbízható és szorgalmas munkálkodásáért” Dr Majthényi Miklós polgármester címzetes rendőrmesternek léptette elő. Mi pedig a közérdekben teljesített hűséges kitartásáért: a székely becsület rendjét adományozzuk neki és azt ohajtjuk, hogy ezzel éljen soká s vigye magával — majd a sírba is, mert ez a legdrágább ékszer a világon.

— **Falusi árdragító kofák.** Egy mátisfalvi székely asszonyt megkérdeztünk, hogy miért nem hoznak a városba most ők vaját, tojást és egyebet úgy, mint ezelőtt? Azt felelte, hogy 3—4 falusi asszony napról-napra összevásárolja a községben az eladásra kerülő holmikat s elszállítja. Nekik otthon 1 K 60 fillért adnak a friss vaj fontjáért, most pedig megtudta, hogy itt a városon ugyanazt 4 koronáért árusítják...

Ebből is megállapítható tehát, hogy nem annyira a termelők, mint inkább a nyereszkes falusi kofák az árdragítók. Ezek ellen pedig egy kis erőlyes fellépéssel, talán védekezni is lehetne...

— **Dr Fejér Dávid,** Gyergyószentmiklós város nyugalmazott főorvosa, 66 évvs korában Nagyenyeden hirtelen meghalt. Az orvosi körökben kiváló szaktudásáról ismert és közbecsülésben álló férfi, régebb idő óta szívbjában szenvedett és ez okozta hirtelen halálát is. Puritán jellemű, áldott szívű ember volt, aki a szegény betegek gyógyítási költségének fedezésére Gyergyószentmiklóson az ugynevezett „Rózsalapot” létesítette és azt évről-évre, a saját kertjében ápolt gyönyörű rózsákból befolyt jelentékeny összeggel gyarapította. Temetése július 29-én Nagyenyeden történt nagyszámú közönség részvételével.

— **A két éves világháboru** számszerű eredményét a berlini Wolf-ügynökség jelentése így mutatja: A központi hatalmak európai területen az ellenséges országokból 431 ezer □ kilométert szállottak meg, míg az ellenség ezzel szemben mindössze 22 ezer □ kmt.-rel áll. A hadifoglyok összes száma 2 millió 658 ezer 283. Németország 11,036 ágyut, 4,248,038 lövedéket, 996 munició és más járművet, 1 millió 556 ezer 132 fegyvert és karabélyt, 4460 pisztolyt és revolvert, valamint 8450 gépfegyvert zsákmányolt. Ez csak az országba elszállított mennyiség, amelyben nincs benne a harctéren azonnal használatba vett s megközelítőleg sem tudható mennyiségű ellenséges ágyu, gépfegyver és egyéb fegyverek stb.

— **Augusztus 22-én** reggel 9 órakor Mezőhegyesen szóbeli árverés útján 62 darab simmenthali tenyész bikát, 98 drb részben hasas, részben borjas tehént és 3 éves hasas üszőt, 22 drb bonyhád-vidéki részben borjas 3 éves tehént a legtöbbet ígérőnek elad a m. kir. áll. ménesbirtok igazgatósága, mely az állatok leírását postán is megküldi.

— **82-es rokkantak javára.** A süköi műkedvelők, Jártó Karolina rendezése mellett július 30-án a székelyudvarhelyi cs. és kir. 82-es rokkant- és katonai árvák alapja javára sikerült színelőadást rendeztek. Előadták az „Obsitos”-t, mely mintegy 40 koronát jövedelmezett. Az előadást tánc követte. A rendező és szereplők egyaránt elismerést érdemelnek.

— **Üzakra fürdön** — mint lapunk tudósítója közli — a háborus idő izgalmai dacára is élénk élet van. A vendégek száma eddig a 800-at meghaladta. Nagyszebenből naponta 300—400-an mennek ki oda fürdeni és üdülni s egy egész nap kirándulás a fürdőzéssel együtt 2 koronába kerül. Egy társas meleg fürdő ára 1 korona. Az állami tisztviselők kedvezményben részesülnek és augusztusban már a lakások is 40—50 százalékkal olcsóbbak. Nap

koronáért szép butorozott szobát lehet kapni. Az erdélyrészi fürdők között ezidő szerint Vizaknafürdő első helyen áll; igaz, hogy ezt az magyar állam kezeli, de becsülete is válik, mert a fürdő-telep valószínűs tündérváros. Méltó tehát a pártolásra, nem szorul további dicsőretre.

— **Az első magyar ágyuk** elkészültek a győri ágyugyárban és azokat az elmúlt héten mutatták be a szakköröknek. Ezek az ágyuk teljes egészükben a magyar iparnak termékei s bizonyára nagyfontosságú rendeltetésüknek is magyarul fognak megfelelni. Minden igaz hazafinak büszke érzés töltheti el szívét a magyar ipar e diadalmas előhaladása felett.

— **A vaspénzt** már forgalomba hozták, de csak a nikkell 20 fillérek helyett adnak mást, miután azokat ez év végéig a forgalomból bevonják és azontul a nikkell pénz nem lesz érvényes.

— **A nagyszebeni vasúti vendéglő étlapját** teszi szóvá a „Magyarország“ napilap egyik közelebbi számában. Elitéli, hogy a magyar államvasutak területén levő vendéglő mellőzi a magyar nyelvet és Nagyszebent következetesen „Hermannstadt“-nak nevezi. Az árak azonban aránylag elég olcsók, mert a leves 30—40 fillér, a főzelék 1 K 20 f, a sültkelt legmagasabb ára pedig 2 K 20 f (ezért sertéshúst adnak), a többi husétel 1 K 60 f — 2 K. A tészta 40 fillér.

— **Humoros eset** történt a Haditermény Rt. rovására az Alföldön — mint a „Nyírvidék“-ben olvassuk. Debreczen város számára egy vasúti kocsit lisztet expedált a borsodmiskolci múmalom és ugyanakkor Miskolc város részére a debreceni István-malomból utaltak ki egy kocsit lisztet...

— **A nők térfoglalása az ipari munkában.** Az idők jele, hogy a bécsi kerületi munkáspénztárnál a női tagok száma 1915-ben 12.840-ről 51.939-re emelkedett, ami 42,2 százaléknak felel meg. Bizony az ipari pályák sokkal jobb helyzetet is biztosítanak, mint sok más foglalkozás.

— **A szerb területekről** Harkányi János kereskedelemügyi miniszter rendelete folytán a m. kir. Kereskedelmi Múzeum rendkívül érdekes gazdasági ismertetőt adott ki, a melyet az érdeklődőknek a Múzeum ingyen küld meg, ha azt levelező-lap útján is kéri.

— **A székelyudvarhelyi m. kir. áll. kő- és agyagipari szakiskola** készséggel küldi meg a felvételre vonatkozó értesítőjét az érdeklődő szülőknek. Az igazgatóság.

Székelyek!

Az immár két éves világháború — melyhez hasonló még nem volt a világ fennállása óta — reánk, székelyekre óriási terheket rótt.

A hazafias kötelességeket a székely nemzet bámulatos áldozatkészséggel teljesítette. Ez tehát a történelem feljegyzésére való.

Igen ám, de hogyan lehetséges a feljegyzés? Ugy, hogy mindenki írja le a világháború kezdete óta vele történeteket hűen, igazságosan úgy, ahogyan tudja és még emlékeztében van.

Történelmi időket élünk. A legaprólósabb részlet is érdemes a feljegyzésre, hogy azokból az arra hivatott írók egészet, maradandó emléket alkotsanak az utókor számára.

Az ember élete mulandó, **tettei** azonban — különösen e nevezetes időszakban — **örökre megmaradnak, de csak úgy, ha azokat a krónikások feljegyzik...**

Ezt jól jegyezze meg mindenki... **Az a maradandó tehát csupán, amit írásban foglalva, hátra hagyunk az utókorok.** Egyéb, mint a szó elhangzik, a semmiségbe veszik és idők multával maga az események hőse sem fog saját tetteire is hiven emlékezni.

Székely nemzetünk két lelkes, eddig alkotott becses műveikben is örökre élő krónikása: **Benedek Elek** és **Gáál Mózes** a Székely Egyesület megbízásából arra törekszik, hogy a dicsőséges haditettekben oly rendkívül gazdag székely nemzet fiainak, honleányainak a világháború alatt végzett dolgaikat, áldozatkészségét örökéletivé tegyék megirandó munkájukban.

Ehhez az adatokat nekünk, mindannyiunknak kell összehordanunk, mert csakis így remélhetjük, hogy olyan egész mű örököse meg a székely nemzet világháborús küzdelmét, amely a fényes eredményhez valóban méltó legyen.

Ezek az adatok pedig a következők:

1. A harctéren küzdő székely katonák olyan levelei, amelyek fajunk erős lelkét, hősi indulatát, kötelességtudását jellemzik.

2. Az egyes újságokban megírt harci epizódok, melyeknek szereplői székely katonák voltak.

3. Felemlítése *névszerint* azoknak a családoknak, melyekből apa és fiú (estleg több fiú) vett és vesz részt a világháborúban.

4. A vitézségi éremmel kitüntetettek azon ténykedésének részletes leírása, a mellyel magukat érdemessé tették a kitüntetésre.

A „Székelyország“ az eddig hátsábjain napvilágot látott sok és igen becses adatokat, hazafias készséggel bocsátja rendelkezésére a székely nemzet lánglelkű, nagyérdemű krónikásainak. S amint eddigelé közölte, úgy ezután is bármily csekély értékűnek látszó, de a székelyekre vonatkozó háborús ténykedésekről a

legnagyobb készséggel megemlékezik épen azért, hogy így a történetírás adatait az arra illetékesek birtokába juttassuk.

Hazafias bizalommal, székely testvéri szeretettel kérjük tehát úgy a különböző harctereken levoő vőreinket, székely atyánkfiai, mint az itthon levoőket, hogy a szent cél minél szélesebb körű elérésében támogatni szíveskedjenek — az adatoknak a „Székelyország“-hoz való beküldésével.

Ne higgye senki azt, hogy amit Ő tud, más is tudhatja. Bármily kis értékűnek tartja a maga részéről a tudott részletet, közölje azt velünk, mert — ismételjük — csakis így alakulhat ki az eseményeknek nagy egész képe.

Félre az álszemérmeskedéssel, a tulzott szerénységgel! Most nem az egyén, hanem a székely nemzet vitézi tetteiről van szó. Itt az egyén csak pusztán szereplője, megtestesítője lehet a nemzet hősiességének.

Ez az igazság. Így nézze mindenki a hadi ténykedések leírását és ezért tartsa hazafias kötelességének a valódi adatokat a „Székelyország“ szerkesztősége Székelyudvarhely címére, akár pedig Benedek Elek, a Székely Egyesület titkára Budapest, VIII. Bérkocsis-utca 16., a nyári hónapokban májustól szeptember végéig: Kisbaczon (Udvarhelyvm.) címre minél előbb beküldeni.

Székelyek! Nemzetünk becsületes, önzetlen küzdelmeit örököltük meg. Ez pedig honfiúi kötelességünk!

Rajta tehát, mutassuk meg, hogy e téren is helyt állunk; a történetíróknak pedig van és lesz mit feljegyezzenek székely hőseinkről!

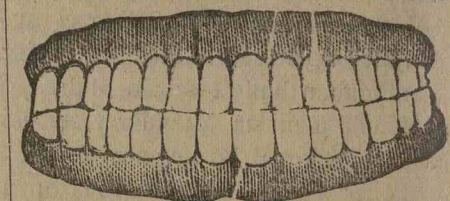
Hazafias üdvözléssel:
a „Székelyország“
szerkesztősége.

Nyomtatta és kiadja **BETEGRH PÁL**
könyvnyomtató Int. Székelyudvarhelyt.

A világháborúban megsebesült, meghalt vagy hadifogságba jutott — Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Tordaaranyos- és

Udvarhely-vármegyék bármelyik községébe tartozó s külön a hős 82-es katonák hiteles és teljes névsorát **egyedül a „Székelyország“ c. újság közli.** E lapot három hónapig 2 K 50 fillérért bárhova s így a táborba is bérmentesen elküldi a „Székelyország“ kiadóhivatala, mely Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt van. — **Rendelje meg azonnal!** Posta-utalványra írja le a címet és küldje be a csekély előfizetést, melynek vétele után hetenként pontosan kapja a „Székelyország“-ot, a székelység hű barátját.

Fogászati műterem

Springer M.

Brassó, Lópiac 10. sz. l. em.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy **műtermemet áthelyeztem** a fenti cím alá.

Végzek minden a fogászat terén előforduló teendőket u. m.: mindenféle **fogtömést** (plombálást) és **fogcsinálást.**

Ugy egyes fogakat, mint egész fogsort rágásra használhatóan a gyökérnek a szájból való eltávolítása nélkül. Ugyisint **arany foglallattal** vagy **platinával** is.

Arany fogkoronát, hidmunkát szájpadlás nélkül, valamint a szájból ki nem vehetően. Nem jól illő fogsorok átalakítását is.

Minden munkát a legjobb kivitelben készítek.

Fog- és gyökérhúrást a legkényelmesebb bánásmód mellett eszközölök.

Kiváló tiszlettel:
SPRINGER M.
áll. vizsgázott fogtechnikus.

NEMESEK

UDVARHELYVÁRMEGYE

NEMES CSALÁDJAI

© Szerkesztette: **Pálmay József** ©
családtörténetíró Marosvásárhely,
Magyarország címeres könyvének ügyvezető szerkesztője.

Ára füzve 20 korona. Kapható **Betegh Pál** könyvkiadónál SZÉKELYUDVARHELYT.
E díszesen kiállított, családi címerekkel dusan illusztrált mű, igen becses család-történeti adatokat foglal magában.

Nébjegyek

meghívók és mindenféle nyomtatványok készülnek e lap kiadóhivatalában.